

Effectieve Basishulp in Utrecht

Eén gezin, één plan? Hulpvragen, doelen en doelbereik
in de Gezinsplannen van de Buurteams Jeugd & Gezin

Effectieve Basishulp in Utrecht

Eén gezin, één plan?
Hulpvragen, doelen en
doelbereik in de
Gezinsplannen van de
Buurtteams Jeugd &
Gezin

A.C.V. Sekreve
M.J.H. van Bon-Martens
B. Orobio de Castro

Colofon

Financiering

ZonMw

Lokalis

Projectleiding

Andrée Sekreve, Lokalis

Projectgroepleden (alfabetisch)

Marja van Bon-Martens, Trimbos-instituut (medeauteur)

Bram Orobio de Castro, Universiteit Utrecht (medeauteur)

Mathijs Riemens, Lokalis

Rianne Ruiter, Lokalis

Andere betrokken organisaties

Gemeente Utrecht

Nederlands-Jeugdinstituut

Ontwerp

Punt Grafisch Ontwerp, Utrecht

Productie

Canon Nederland N.V.

Beeld

www.shutterstock.com

Dit project is mede mogelijk gemaakt door:

© Lokalis, Utrecht 2020

Deze uitgave is te downloaden via www.awtjutrecht.nl

Dit werk is gelicenseerd onder een Creative Commons Naamsvermelding 4.0 Internationaal licentie (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1. Inleiding	5
2. Methode	8
3. Resultaten	10
3.1. Aard van de problematiek	10
3.2. Evaluatie: gebruik van het Gezinsplan	11
3.3. Het opstellen en evalueren van doelen	15
3.4. Verband tussen problemen en het opstellen en evalueren van doelen	17
3.5. Terugkoppelingsbijeenkomst onderzoeksbevindingen	21
4. Discussie	23
Referenties	28
Bijlage 1: Format Gezinsplan	30
Bijlage 2: Overzicht evalueren van doelen en hulpvragen naar soort problematiek	39

Samenvatting

Na de transitie van de jeugdhulp van de Rijks- en Provinciale overheid naar de gemeenten kunnen Utrechtse gezinnen met vragen over onder meer opvoeden en opgroeien, huiselijk geweld, schulden en psychische problemen laagdrempelig terecht bij de Buurtteams 'Jeugd en Gezin' van Lokalis. Binnen de basishulp wordt door generalistisch werkende gezinswerkers met kennis en expertise over verschillende problematieken en hulpverleningsvormen getracht gezinnen met uiteenlopende hulpvragen te helpen. De werkwijze is om zoveel mogelijk te werken aan de hulpvraag in samenwerking met gezinnen en in het gewone leven. Hierbij wordt gebruik gemaakt van 'het Gezinsplan'. Een format dat gezinswerkers invullen met gezinnen en dat hen onder andere ondersteunt in het systematisch opstellen en evalueren van doelen. Het stellen en evalueren van concrete, meetbare doelen samen met gezinnen draagt bij aan de effectiviteit van de hulpverlening.

Doel van het huidige onderzoek was inzicht te verwerven in de werkwijze van de buurtteams door 200 Gezinsplannen tijdens twee meetmomenten (t1: 80 plannen en t2: 120 plannen) te analyseren op de aard van de beschreven problematiek, het invullen van het Gezinsplan en het opstellen en evalueren van doelen met gezinnen.

Dit onderzoek is onderdeel van de Academische Werkplaats Transformatie Jeugd Utrecht (AWTJ) Utrecht, een samenwerkingsverband tussen praktijk, beleid, onderzoek en opleidingen en de gemeente Utrecht.

Uit de resultaten bleek dat de beschreven problematiek in de geanalyseerde Gezinsplannen het meest voorkwam op het gebied van onderwijs en kinderopvang, psychische problemen van kinderen, veiligheid binnen de gezinssituatie, financieel en administratief, en opvoeding. Het format van het Gezinsplan werd in de meeste gevallen niet ingevuld zoals bedoeld. In ongeveer 20% van de geanalyseerde plannen werden duidelijke doelen beschreven en in 27,2% van de plannen alleen hulpvragen. In 51,7% van de plannen werden geen duidelijke doelen en/of hulpvragen beschreven. In ongeveer 10% van de plannen werden doelen en/of hulpvragen geëvalueerd. Er was een verbetering te zien tussen de twee meetmomenten in het invullen van de doelen op de juiste plek. Het onderzoek is uitgevoerd in een zich snel evoluerende praktijk en de resultaten reflecteren de situatie op het moment van de analyses van de Gezinsplannen. Het op de juiste manier gebruik maken van het Gezinsplan wordt binnen de verschillende buurtteams regelmatig geagendeerd en besproken. Het is mogelijk dat sinds de dataverzameling binnen dit onderzoek het gebruik van het Gezinsplan verder is verbeterd. Aanbevelingen zijn investeren in deskundigheidsbevordering voor gezinswerkers gericht op het gebruik van het Gezinsplan en het opstellen en evalueren van duidelijke doelen samen met gezinnen.

1. Inleiding

Sinds 1 januari 2015 hebben de gemeenten in Nederland grotendeels de verantwoordelijkheid voor alle jeugdzorgtaken van de Rijks- en Provinciale overheid overgenomen (Van Rijn & Teeven, 2013). Deze transitie is in gang gezet vanwege maatschappelijke ontwikkelingen, ontevredenheid over de werking van het bestaande stelsel, en bezuinigingen (Vermeulen, Rijnkels, Riemens & Schutte, 2016). Samen met de transitie werd er opgeroepen tot een inhoudelijke transformatie: zorg dichtbij de burgers met meer verantwoordelijkheid voor de cliënt en meer professionele ruimte voor de hulpverlener (Van Rijn & Teeven, 2013). Het doel van de transformatie is om laagdrempelige, integrale en effectieve ondersteuning te bieden, zoveel mogelijk op maat, waarbij de hulpverlener de regie bij cliënten laat en zelf een grote mate van autonomie heeft (Visser, Prins, Berger, & Prakken, 2014). Veel gemeenten hebben ervoor gekozen om deze ondersteuning te bieden aan gezinnen door middel van (sociale) wijkteams. Per gemeente zijn er verschillen wat betreft samenstelling, taakstelling en organisatie van deze wijkteams (van Arum & Schoorl, 2016). Binnen Utrecht is gekozen voor de term: Buurtteams Jeugd & Gezin. Het 'Utrechts model' (Gemeente Utrecht, 2018) is onderverdeeld in drie sporen:

- “Een sterke sociale basis: ondersteunen van het zelf-organiserend vermogen, zowel individueel als collectief;
- Sociale basishulp: generalistisch werkende buurtteams, dichtbij en laagdrempelig;
- Specialistische hulp: specialistisch en intensief als dit nodig is.” (Gemeente Utrecht, 2018).

Sinds de transitie van de jeugdhulp komen alle hulpvragen van gezinnen uit de gemeente Utrecht in eerste instantie bij de huisartsen, de jeugdgezondheidszorg of bij één van de 22 buurtteams Jeugd en Gezin van Lokalis (www.lokalis.nl) terecht. De leidende principes van de gemeente Utrecht, gebaseerd op de landelijke transformatiedoelen (Van Rijn & Teeven, 2013) en het Utrechts model (Gemeente Utrecht, 2018) vormen de basis van de werkwijze van buurtteamorganisatie Lokalis. Deze principes zijn:

- “Leefwereld centraal: kind/gezin/jongere in het dagelijkse leven vormt het uitgangspunt
- Uitgaan van mogelijkheden: normaliseren in plaats van problematiseren, aansluiten bij wat het kind/gezin/jongere en diens omgeving wel kunnen
- Zo nabij mogelijk: zorg beschikbaar in de eigen buurt, maatwerk in aansluiting bij kind/jongere en de omgeving daar omheen
- Doen wat nodig is: in aanvulling op en samen met de inzet vanuit het eigen netwerk
- Eenvoud: de inhoud is leidend niet het systeem, een overzichtelijk en minder versnipperd zorglandschap, minder bureaucratie
- Veiligheid van kinderen vormt altijd de ondergrens” (Gemeente Utrecht, 2018).

Gezinnen met vragen over onder meer opvoeden en opgroeien, huiselijk geweld, schulden en psychische problemen kunnen laagdrempelig terecht bij het buurtteam. Een buurtteam bestaat uit generalistisch werkende gezinswerkers met kennis en expertise over verschillende problematieken en hulpverleningsvormen om zo gezinnen met uiteenlopende hulpvragen te helpen binnen de basishulp (Abrahamse, Berens, & Stals, 2016). De werkwijze is om zoveel mogelijk te werken aan de hulpvraag in samenwerking met gezinnen en in het gewone leven (Abrahamse, Berens, & Stals, 2016). Alleen in uitzonderlijke gevallen wordt er zwaardere specialistische zorg ingeschakeld (Vermeulen e.a., 2016). Binnen Utrecht zijn daartoe specialistische hulpaanbieders actief op verschillende gebieden, zoals de geestelijke gezondheidszorg, verslavingshulp en hulp en ondersteuning bij opvoeden en opgroeien van kinderen.

Het opstellen van doelen in samenwerking met het gezin

Eén van de belangrijke uitgangspunten van het werken met buurtteams is het vraaggericht werken. Het doel hiervan is om de regie bij het gezin te laten en hiermee de zelfredzaamheid te vergroten (Rijsdijk, ten Hofhuis, & de Vries 2015). Bij vraaggericht werken wordt de focus gelegd op de veranderwensen van het gezin. Gezinnen worden gemotiveerd om zelf na te denken over welke hulpverleningsdoelen zij willen opstellen en hoe ze daar samen met de hulpverlener aan willen werken (van Yperen, Booy, & van der Veldt, 2003).

Door zich meer te richten op de wensen van de cliënt en de eigen kracht van gezinnen wordt een traject gericht gevormd en wordt het gezin zelf eigenaar van het probleem. Dit sluit aan op kennis uit eerder onderzoek over Feedback Informed Treatment (FIT) en Goal Attainment Scaling (GAS: Kireschuk, & Sherman, 1968): Het samen opstellen en regelmatig evalueren van concrete doelen maakt zorg effectiever (Lambert & Cattani, 2012; Van Yperen & Van der Steege, 2006). Verder blijkt uit onderzoek dat hulpverleners die in samenwerking met gezinnen doelen opstellen, hier voldoening uithalen en het idee hebben meer te kunnen bereiken met het gezin (Baecke, Welmers-van de Poll & de Swart, 2015).

Om goed aan doelen te kunnen werken met gezinnen is het belangrijk dat de opgestelde doelen concreet en meetbaar geformuleerd worden. Dit draagt bij aan de structuur van het traject en de samenwerkingsrelatie tussen de hulpverlener en het gezin. Wanneer gezinnen de mogelijkheid krijgen om eigen doelen te stellen is de kans groter dat de doelen worden behaald en de begeleiding positief wordt afgerond. Dit komt doordat bij concrete doelen helderder is wat gedaan moet worden om ze te bereiken en doordat gezinnen zich vaak meer verantwoordelijk voelen voor het werken aan doelen, wanneer het hun eigen doelen betreft (Van Yperen et al., 2003). Een bekende manier om concrete en heldere doelen te stellen zijn de SMART-criteria. SMART houdt in dat de doelen specifiek, meetbaar, aanvaardbaar, realistisch en tijdgebonden zijn geformuleerd. Wanneer duidelijk uit een doel op te maken is wat er op welk moment bereikt dient te worden en op welke manier is het bovendien mogelijk de doelen te evalueren.

Uit recent onderzoek binnen de buurtteams van Lokalis (Campmans, Orobio de Castro, 2020; De Graaf, Van den Berg, Van Beekhoven, Pouwels, & Cromheecke, 2019) blijkt dat gezinswerkers vraag- en oplossingsgericht werken zeer belangrijk vinden, maar handvatten nodig hebben om met gezinnen concretere doelen te stellen en om regelmatig met elkaar te evalueren hoe en of deze doelen bereikt worden (48% van de gezinswerkers vindt dit lastig). Gezinnen geven aan dat ze het prettig vinden als concrete doelen worden afgesproken en als daar regelmatig op terug wordt gekomen. Het stellen van doelen en het bespreken van doelbereik zouden dus deel van werkwijze en onderzoek moeten zijn.

Werken met het Gezinsplan

Binnen Lokalis wordt gewerkt met het Gezinsplan, een standaard werkwijze en format gericht op het systematisch doelen stellen en evalueren met gezinnen (zie Bijlage1). Het format is binnen het huidige project ontwikkeld in samspraak met alle betrokkenen binnen Lokalis: gezinswerkers, management en bestuurders. Het doel ervan is om de hulpvragen van gezinnen te verhelderen en gezinswerkers handvatten te bieden voor het systematisch en gezamenlijk stellen en evalueren van doelen, in samenwerking met gezinnen. Het is de verwachting dat hiermee uiteindelijk de effectiviteit van de basishulp inzichtelijk gemaakt en vergroot kan worden. Het Gezinsplan is ingevoerd als standaard werkwijze vanaf 2018. Het Gezinsplan bestaat uit:

- Een gedeelte voor de kennismaking, de gemaakte afspraken en beschrijving van de gekozen aanpak(ken).
- Schaalvragen gebaseerd op de *Top problems* (Weisz e.a., 2011). De *positives* zijn ontwikkeld en toegevoegd door Lokalis. Deze schaalvragen staan aan het begin van het format waar geïnventariseerd wordt hoe het gaat met het gezin op verschillende levensgebieden en bij het gedeelte voor het opstellen en evalueren van doelen. De schaalvragen zijn bedoeld om de huidige situatie en de gewenste situatie met gezinnen in kaart te brengen, zodat zij perspectief op verandering gaan zien en ervaren dat zij zelf invloed hebben op hun situatie.
- Rubrieken voor het stellen en evalueren van doelen, met schaalvragen en ruimte voor de gekozen acties en aanpak.
- Een afwegingskader veiligheid waarin gezinswerkers kunnen invullen of het gezin, zichzelf of derden zorgen hebben over de veiligheid binnen het gezin.
- Een gedeelte waar de tevredenheid over de gezinswerker ingevuld kan worden gebaseerd op de *Outcome and Session Rating Scales* (ORS en SRS; Miller & Duncan, 2000).

Volgens de werkwijze vult de gezinswerker met ieder gezin bij de eerste contacten het Gezinsplan (in Word) in en slaat het vervolgens op in het beveiligde digitale systeem van Lokalis. De gezinswerker gebruikt het Gezinsplan als geheugensteun bij contacten met het gezin en voor overdracht bij ziekte van de gezinswerker. Met een minimum van eens per twee maanden, loopt de gezinswerker regelmatig met het gezin het Gezinsplan opnieuw na, waarbij de eerder gestelde doelen worden geëvalueerd. Zo nodig worden op basis hiervan de aanpak en doelen bijgesteld. Er is nog niet eerder onderzoek gedaan naar de uitvoering van deze werkwijze in praktijk, noch naar hoe het Gezinsplan wordt ingevuld.

Onderzoeksvraag en doelstelling

Het doel van het huidige onderzoek is het gebruik en de inhoud van het Gezinsplan in de werkwijze van de buurtteams Jeugd & Gezin van Lokalis in de stad Utrecht inzichtelijk te maken en te beschrijven.

De onderzoeksvragen zijn:

- Wat is de aard van de problematiek van de gezinnen?
- Hoe wordt het format van het Gezinsplan door gezinswerkers gebruikt?
- Worden er samen met gezinnen doelen gesteld en geëvalueerd?

Een willekeurige steekproef van 200 Gezinsplannen is onderzocht op de aard van de problematiek, het gebruik van het Gezinsplan, de manier waarop met gezinnen doelen zijn opgesteld en hoe de doelen tussentijds zijn geëvalueerd. Inzicht in de aard van de problemen en gestelde doelen, de gekozen aanpak en het doelbereik is belangrijk om de expertise van de buurtteams zo goed mogelijk te laten aansluiten op de door cliënten gewenste doelen en om inzicht te krijgen in het effect van de buurtteams. Dit onderzoek is uitgevoerd als onderdeel van de Academische Werkplaats Transformatie Jeugd (AWTJ) Utrecht (www.awtjutrecht.nl).

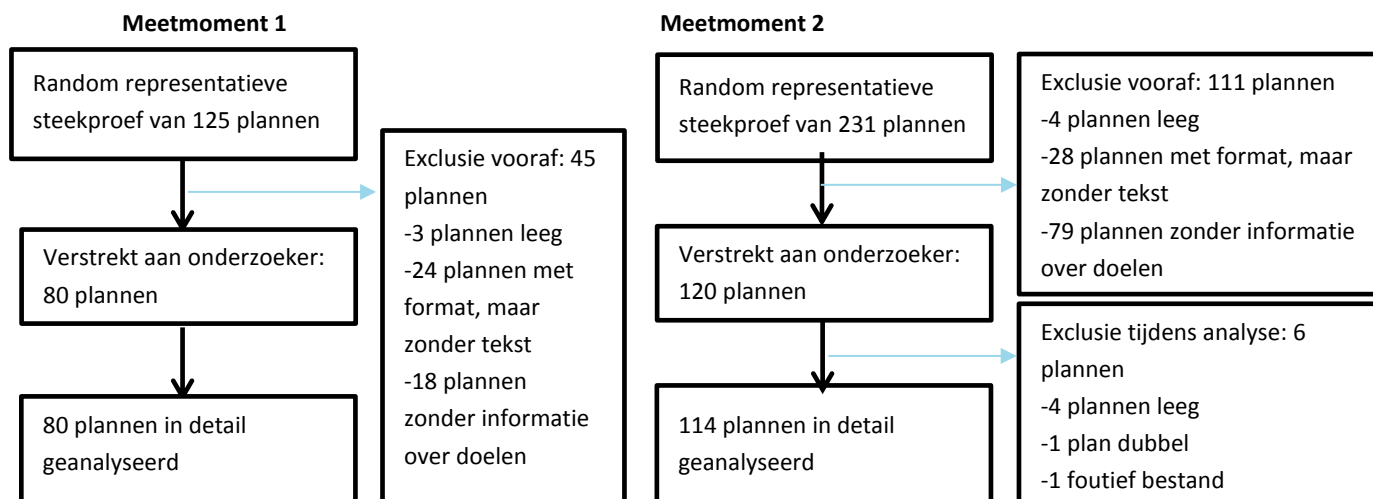
2. Methode

In dit cross-sectionele, mixed-methods onderzoek is in de periode van juli 2018 t/m maart 2019 een (netto) steekproef van 194 Gezinsplannen van Lokalis uit de hele stad Utrecht getrokken en kwantitatief en kwalitatief geanalyseerd.

Steekproef

Er is door Lokalis een aselecte steekproef getrokken: de Gezinsplannen zijn op twee momenten random geselecteerd uit alle 2500 Gezinsplannen die minstens een halfjaar of langer actief waren. Hiervoor is gekozen omdat redelijkerwijs verwacht kan worden dat binnen zes maanden de gezinswerker toegekomen was aan het stellen van doelen met het gezin. Vervolgens zijn door Lokalis de Gezinsplannen waarin niets over doelen was beschreven geëxcludeerd. De overgebleven Gezinsplannen zijn door Lokalis. De Gezinsplannen zijn daarna verstrekt aan de onderzoeker. Op deze manier zijn de eerste 80 plannen verkregen in november 2018 uit een random selectie van 125 plannen en de overige 120 plannen uit een random selectie van 231 plannen in maart 2019. Zes van de aangeleverde plannen waren niet bruikbaar (leeg, dubbel of foutief bestand), waardoor de netto steekproef uitkwam op 194. In Figuur 1 is de selectie van de plannen schematisch weergegeven.

Figuur 1: Flowschema selectie van Gezinsplannen

Er is geen toestemming aan gezinswerkers of gezinnen gevraagd voor het inzien van de Gezinsplannen, omdat het niet tot op persoon herleidbare informatie betrof. De gezinswerkers binnen Lokalis zijn geïnformeerd over het onderzoek en gezinswerkers en (andere) gezinnen zijn betrokken bij het duiden van de resultaten. Het onderzoeksdesign is goedgekeurd door de Facultaire Ethische Toetsingscommissie (FETC) van de Faculteit Sociale Wetenschappen van de Universiteit Utrecht.

Instrumenten en data-analyse

Voor de analyses is gebruik gemaakt van een kwalitatieve en kwantitatieve onderzoeksmethode. Voor het kwalitatieve gedeelte is een codeerschema ontwikkeld door de onderzoekers in samenwerking met Lokalis. Het schema bestaat uit drie onderdelen:

- **Aard van de problematiek**
Dit onderdeel bestaat uit problematiek op vier verschillende gebieden: kindproblemen, ouderproblemen, gezinsproblemen en problemen op het gebied van wonen, werken, financieel en administratief. Deze vier gebieden zijn gebaseerd op probleemgebieden

uit het jaarplan van 2019 van Lokalis en aangevuld met problematiek voortgekomen uit de analyse van de Gezinsplannen.

- **Gebruik van het format**

Voor dit onderdeel is gecodeerd of de verschillende onderdelen van het Gezinsplan zijn ingevuld zoals bedoeld. Het gaat hierbij om: het format als geheel, bijv. het zetten van doelen op de juiste plek in het format, het gebruik van de cijfers bij de schaalvragen en doelen, het beschrijven van de samenwerking met andere organisaties en gemaakte afspraken, het invullen van het afwegingskader veiligheid en de tevredenheid over de gezinswerker.

- **Opstellen en evalueren van doelen**

In de plannen is nagegaan of er sprake was van duidelijk opgestelde doelen. Een doel is gecodeerd als 'duidelijk' wanneer er in ieder geval concreet werd benoemd wat diende te veranderen. Er is gekozen om de doelen niet te beoordelen aan de hand van de strengere SMART-criteria, omdat er nog niet heel lang wordt gewerkt met het Gezinsplan en het vooral relevant leek om na te gaan of er in het geheel genomen doelen worden gesteld. Wanneer alleen benoemd werd waar het gezin vragen over had is dit gecodeerd als 'hulpvraag'. Het missen van doelen en/of hulpvragen was één van de exclusiecriteria. Toch zijn plannen aan de onderzoeker verstrekt waarin geen doelen en/of hulpvragen benoemd zijn en waren er zes plannen niet bruikbaar (zie flowschema). Dit is ook gecodeerd en samengenomen met het aantal plannen bij de exclusie vooraf.

Vervolgens is binnen alle plannen gekeken of de doelen en hulpvragen geëvalueerd waren. Voor de doelen is ook gekeken of er sprake was van meerdere evaluatiemomenten.

De Gezinsplannen zijn met dit codeerschema geanalyseerd in het programma Nvivo (12). Om de interbeoordelaars-betrouwbaarheid vast te stellen zijn in drie sessies steeds tien willekeurige Gezinsplannen door zowel de projectleider als twee collega-onderzoekers, onafhankelijk van elkaar gecodeerd en zijn de bevindingen besproken, totdat consensus over codeboom en coderingen werd bereikt.

Voor het kwantitatieve gedeelte van de data-analyse is het programma IBM SPSS (25) gebruikt. De kwalitatieve data is geëxporteerd naar SPSS en vervolgens zijn er nieuwe variabelen aangemaakt om percentages weer te kunnen geven van de drie verschillende onderdelen waarop gecodeerd is. Hierbij is steeds onderscheid gemaakt tussen de twee meetmomenten, maar is ook naar het totale aantal gekeken. Met een Pearson Chi-square analyse is getest of verschillen tussen de twee meetmomenten significant waren. Verder is met SPSS het percentage opgestelde en geëvalueerde doelen naar soort problematiek uitgerekend.

3. Resultaten

3.1. Aard van de problematiek

Binnen de Gezinsplannen is gekeken voor welke problematiek gezinnen hulp zoeken bij de Buurteams Jeugd en Gezin. Binnen één plan kunnen problemen op meerdere gebieden voorkomen. In tabel 1 is de aard van de problematiek van de gezinnen in percentages naar meetmoment weergegeven over alle plannen die informatie over de aard van de problematiek bevatten. Voor iets minder dan de helft van de plannen (45,5%) geldt dat er geen inzicht is de aard van de problematiek, omdat in deze plannen niets over doelen is gezegd en deze daarom niet zijn verstrekt door Lokalis. Binnen het totaal aantal verstrekte Gezinsplannen komen kindproblemen het meeste voor en dan vooral op het gebied van onderwijs en kinderopvang (23,9%). Gezinsproblemen komen het meest voor op het gebied van veiligheid (19,7%), opvoedingsvragen (15,2%) en relatieproblemen en scheiding (10,7%). Problemen op het gebied van werk, huisvesting, financiën en administratief gebied betreffen vooral financiële en administratieve problemen (16%). De top vijf meest voorkomende problematiek is:

1. Onderwijs en kinderopvang (23,9%)
2. Psychische problemen bij kinderen (22,5%)
3. Veiligheid binnen de gezinssituatie (19,7%)
4. Financieel en administratief (16%)
5. Opvoedingsvragen (15,2%)

(N=356)

Tabel 1: Aard van de problematiek naar meetmoment en totaal (N=356)

Aard problematiek	Percentage totaal	Percentage meetmoment 1	Percentage meetmoment 2
Onbekend	45,5	36,0	50,6
Kindproblemen			
Onderwijs en kinderopvang	23,9	27,2	22,1
Psychische problemen	22,5	29,6	18,6
Lichamelijke problemen	7,3	8,0	6,9
Verslaving en middelengebruik	3,4	4,8	2,6
Seksuele geaardheid	0,3	0,0	0,4
Ouderproblemen			
Psychische problemen	12,4	15,2	10,8
Lichamelijke problemen	9,6	12,0	8,2
Verslaving en middelengebruik	2,8	5,6	1,3
Gezinsproblemen			
Veiligheid	19,7	23,2	17,7
Opvoedingsvragen	15,2	22,4	11,3
Relatieproblemen en scheiding	10,7	13,6	9,1
Verstoorde gezinsverhoudingen	7,3	8,8	6,5
Beperkt sociaal netwerk	5,3	6,4	4,8
Omgangsregeling kinderen	3,9	2,4	4,8
Werk, huisvesting, financieel, administratief en overig			
Financieel en administratief	16,0	22,4	12,6
Wonen	7,6	11,2	5,6
Werken en dagbesteding	6,2	5,6	6,5
Taalproblemen	3,1	6,4	1,3
Aanvragen PGB	2,0	1,6	2,2
Aanvragen verblijfsvergunning	0,8	0,8	0,9
Totaal	100	100	100

3.2. Evaluatie: gebruik van het Gezinsplan

Het streven binnen Lokalis is om met alle gezinnen het Gezinsplan te gebruiken als leidraad tijdens de gesprekken en om samen doelen te stellen en bereiken. Om een eerste indruk te krijgen van het al dan niet stellen van doelen binnen de Gezinsplannen is van alle 356 gezinnen in de oorspronkelijke steekproef door Lokalis nagegaan of in het Gezinsplan iets was ingevuld over doelen. Van de plannen uit de steekproef bleek 45,5% geen informatie over doelen te bevatten. Deze plannen zijn daarom niet nader geanalyseerd op inhoud, maar zijn wel meegeteld in de analyses waar relevant.

Gebruik van het format

Binnen de Gezinsplannen is nagegaan of het format in het document aanwezig was en hoe het werd gebruikt door de gezinswerker. In Tabel 2 is het gebruik van het format in percentages per meetmoment weergegeven. Van het totaal aantal plannen is 2,2% volledig en volgens de stappen van het format ingevuld, inclusief afwegingskader veiligheid en de tevredenheid over de gezinswerker. Van de plannen was 4,2% volledig ingevuld met uitzondering van het afwegingskaderveiligheid en de tevredenheid over de gezinswerker. In 16,9% van de plannen stond het format in het document, maar werd het incorrect gebruikt. Bij ongeveer een even groot gedeelte (16,3%) stonden de doelen op de juiste plek. In 14,9 % van de plannen stond het format niet in het document, maar alleen vrije tekst van de gezinswerker. Voor het grootste gedeelte (45,5%) van het totaal aantal plannen gold dat er geen uitspraken gedaan konden worden over het precieze gebruik van het format, omdat de plannen niet aan de onderzoeker verstrekt waren vanwege onvoldoende bruikbare inhoud volgens Lokalis.

Binnen de resultaten is gekeken naar verschillen tussen de twee meetmomenten. In de plannen van het 2^e meetmoment stonden de doelen significant vaker op de juiste plek in het format (20%) dan in de plannen van het 1^e meetmoment (9%) (Chi-square=7,9, p<0,05). Ook was er bij het tweede meetmoment significant minder vaak sprake van plannen waar het format in het document, maar incorrect gebruikt werd (10%) dan in de plannen van het 1^e meetmoment (29%) (Chi-square=19,7, p<0,01).

Tabel 2: Gebruik van het format (N=356)

Gebruik van het format	Percentage totaal	Percentage meetmoment 1	Percentage meetmoment 2
Volledig ingevuld	2,2	1,6	2,6
Ingevuld, maar zonder afweging en/of tevredenheid	4,2	6,4	3,0
Doelen op de juiste plek	16,3	8,8	20,3
Format in document, maar incorrect gebruik	16,9	28,8	10,4
Alleen vrije tekst	14,9	18,4	13,0
Leeg plan/niet bruikbaar	45,5	36,0	50,6
Totaal	100	100	100

Gebruik van de schaalvragen

Binnen alle Gezinsplannen is nagegaan of de cijfers bij de schaalvragen zijn ingevuld. De schaalvragen komen twee keer voor in het format. Aan het begin van het format, waar geïnventariseerd wordt hoe het gaat met het gezin op verschillende levensgebieden en bij het gedeelte voor het opstellen en evalueren van doelen. De schaalvragen zijn bedoeld om de huidige situatie en de gewenste situatie met gezinnen in kaart te brengen, zodat zij perspectief op verandering gaan zien en ervaren dat zij zelf invloed hebben op hun situatie.

In tabel 3 is het gebruik van de cijfers bij de schaalvragen in percentages weergegeven. In 6,5% van de plannen waren cijfers gebruikt om de huidige situatie aan het begin van het format in kaart te brengen, maar niet bij het stellen van de doelen. In ongeveer een even groot gedeelte (6,2%) waren de cijfers wel gebruikt bij de doelen. In het grootste deel (87,1%) van de plannen waren de schaalvragen niet ingevuld, of stond het format niet meer in het document. Bij één van de plannen was het niet mogelijk om te beoordelen of de cijfers gebruikt waren, omdat er maar één van de twaalf schaalvragen was ingevuld in het gehele plan.

Wat betreft het verschil tussen de twee meetmomenten leek het op het eerste gezicht of de cijfers in meetmoment 1 beter ingevuld waren dan in meetmoment 2, maar dit verschil was niet significant.

Tabel 3: Percentage plannen waarin de schaalvragen waren ingevuld naar meetmoment (N=356)

Schaalvragen gebruikt	Percentage totaal	Percentage meetmoment 1	Percentage meetmoment 2
Schaalvragen gebruikt voor doelen	6,5	7,2	6,1
Schaalvragen alleen gebruikt voor huidige situatie	6,2	10,4	3,9
Geen schaalvragen gebruikt	87,1	82,4	89,6
Onduidelijk	0,3	0,0	0,4
Totaal	100	100	100

Afwegingskader veiligheid

In het afwegingskader veiligheid kunnen gezinswerkers invullen of het gezin, zichzelf of derden zorgen hebben over de veiligheid binnen het gezin. In tabel 4 is aangegeven in welk percentage van de plannen dit afwegingskader was ingevuld. In 7% van de plannen was het afwegingskader ingevuld en 0,6% van deze plannen gedeeltelijk. In het grootste deel van de plannen (92,4%) was het afwegingskader leeg of was het niet aanwezig, omdat het format niet in het document stond. Tijdens het vergelijken tussen de meetmomenten leek het percentage van plannen waarin het afwegingskader was ingevuld iets toe te nemen. Dit verschil was echter niet significant.

Tabel 4: Percentage plannen waarin het afwegingskader veiligheid was ingevuld naar meetmoment (N=356)

Afwegingskader ingevuld	Percentage totaal	Percentage meetmoment 1	Percentage meetmoment 2
Wel ingevuld	7,0	5,6	7,8
Gedeeltelijk ingevuld	0,6	0,0	0,9
Niet ingevuld	92,4	94,4	91,3
Totaal	100	100	100

Vervolgens is nagegaan of in de plannen waar sprake was van het afwegingskader veiligheid was ingevuld. Daarna is dit vergeleken met hoe het afwegingskader was ingevuld voor de plannen waarin geen veiligheidsissues speelden. Dit kon alleen bepaald worden voor de 194 plannen die verstrekt waren aan de onderzoeker. In tabel 5 zijn deze aantallen in percentages weergegeven. Het afwegingskader was bij een minderheid van de door Lokalis verstrekte plannen ingevuld. Daarbij was dit kader vaker ingevuld bij veiligheidsproblematiek in de plannen in vergelijking met de plannen waarin deze problematiek niet voorkwam, respectievelijk 18,6 en 9,7%. Wanneer er in

het Gezinsplan veiligheidsproblematiek vermeld was werd dus in iets minder dan een vijfde van de gevallen het afwegingskader in het Gezinsplan ingevuld.

Tabel 5: Percentage plannen naar veiligheidsproblematiek en naar het invullen van het afwegingskader veiligheid (n=194)

Afwegingskader ingevuld	Wel veiligheidsproblematiek (n=70)	Geen veiligheidsproblematiek (n=124)
Wel ingevuld	18,6	9,7
Gedeeltelijk ingevuld	0,0	1,6
Niet ingevuld	81,4	88,7
Totaal	100	100

Tevredenheid met de gezinswerker

In het format staat een aantal vragen die de gezinswerker aan het gezin kan stellen om na te gaan hoe tevreden het gezin was met de hulp die zij van de betreffende gezinswerker ontvingen. In tabel 6 is aangegeven in welk percentage van de plannen dit gedeelte was ingevuld. In een minderheid van de plannen (2,5%) was dit samen met het gezin ingevuld. In 97,5% van de plannen was dit gedeelte leeg of ontbrak dit gedeelte volledig, omdat het format niet in het document stond. In meetmoment 2 leek dit gedeelte vaker te zijn ingevuld dan in meetmoment 1. Dit verschil was echter niet significant.

Tabel 6: Percentage plannen waarin tevredenheid met de gezinswerker was ingevuld naar meetmoment (N=356)

Tevredenheid gezinswerker ingevuld	Percentage totaal	Percentage meetmoment 1	Percentage meetmoment 2
Wel ingevuld	2,5	1,6	3,0
Niet ingevuld	97,5	98,4	97,0
Totaal	100	100	100

Het betrekken van andere organisaties

Voor alle Gezinsplannen is beoordeeld of gezinswerkers beschreven hadden of er andere organisaties waren betrokken of daarmee werd samengewerkt. In tabel 7 zijn de percentages hiervan weergegeven. In 38,2% van de Gezinsplannen was beschreven dat er werd samengewerkt met één of meerdere organisaties. Binnen 9,3% van de plannen was niets ingevuld over samenwerking met andere organisaties. Binnen 48% van de plannen was onduidelijk of er is samengewerkt met andere organisaties, omdat deze plannen niet zijn verstrekt door Lokalis of er werd niet duidelijk beschreven of er sprake was van samenwerking. In 4,5% van de plannen was beschreven dat het dossier bij het buurtteam werd gesloten en dat de hulpverlening werd gestopt of werd overgenomen door een andere organisatie.

Tabel 7: Percentage plannen waarin het betrekken van andere organisaties was beschreven naar meetmoment (N=356)

Samenwerking andere organisaties	Percentage totaal	Percentage meetmoment 1	Percentage meetmoment 2
Samenwerking beschreven	38,2	48,8	32,5
Geen samenwerking beschreven	9,3	8,0	10,0
Dossier gesloten	4,5	2,4	5,6
Onduidelijk	48	40,8	51,9
Totaal	100	100	100

3.3. Het opstellen en evalueren van doelen

Het opstellen van doelen

In tabel 8 is weergegeven in welk percentage van de plannen er sprake was van tenminste één duidelijk doel, wanneer er sprake was van alleen hulpvragen en wanneer er helemaal geen doelen of hulpvragen in het plan beschreven stonden. In ongeveer een vijfde deel (21,1%) van de plannen was tenminste één duidelijk doel opgesteld. Een doel is gecodeerd als duidelijk wanneer uit de formulering op te maken was wat het gezin wilde veranderen en op welke manier dit bereikt kon worden. Drie voorbeelden van duidelijke doelen uit de Gezinsplannen waren:

Doel 1

"<naam moeder> is hersteld van haar burn-out en is weer aan het werk.

Acties:

- *Hulp vanuit netwerk en <naam organisatie> werkt.*
- *<naam moeder> bouwt haar werkzaamheden weer op.*
- *<naam moeder> heeft per <datum> een nieuwe baan"*

Doel 2

"<moeder> en <vader> komen in de schuldsanering zodat de schulden worden opgelost en ze na drie jaar schuldenvrij zijn.

Gewenst resultaat: Het gezin is schuldenvrij

Acties:

Gesprek met <GW> en <vader> over de mogelijkheden en wie doet wat.

- *Schulden in kaart brengen door <GW>*
- *Excelbestand inkomsten- uitgaven invullen door <GW>*
- *Invullen reden ontstaan schulden door <vader> en <moeder> met hulp van <GW>*
- *Aanmelden bij schulddienstverlening van de gemeente door <GW>*
- *Geen nieuwe schulden maken door <vader> en <moeder>"*

Doel 3

“De thuissituatie is veilig voor alle aanwezigen

Gewenst resultaat: Dat wij als ouders de veiligheid van onze kinderen kunnen waarborgen en zorg en aandacht voor alle drie kunnen hebben. Een veilige bedding.

Acties:

<naam oudste dochter> leert hoe zij haar negatieve emoties op een goede manier kan uiten.

Hierdoor is er geen fysieke/verbale agressie meer naar gezinsleden toe.

Er is overeenstemming over handelen in onveilige situaties.

<namen kinderen> weten wat zij moeten doen als zij in een onveilige situatie terecht komen.”

In een iets groter gedeelte (27,2%) van de plannen was geen sprake van een duidelijk geformuleerd doel, maar stond wel tenminste één hulpvraag van het gezin vermeld. De vertaling van hulpvragen naar doelen was in dit gedeelte van de plannen niet gemaakt. Voorbeelden van hulpvragen waren:

Hulpvraag 1

“Kan het Buurtteam met ons meekijken in het gezin hoe we <naam dochter> zelfstandiger krijgen en dat ze minder aan moeder hangt. <naam vader> en <naam cliënt> willen graag meer rust en balans in het gezin. <naam cliënt> wil weer dingen voor zichzelf, meer grenzen stellen, kunnen doen en meer energie krijgen.”

Hulpvraag 2

“Graag zou mevrouw ondersteuning willen bij haar dagelijkse activiteiten om een dagritme te krijgen.”

Hulpvraag 3

“Help mij bij de zaken die ik moet regelen voor de komst van mijn kind.”

In iets meer dan de helft (51,7%) van de plannen waren geen doelen én geen hulpvragen beschreven.

Tabel 8: Percentage plannen waarin doelen of hulpvragen beschreven waren naar meetmoment (N=356)

Doelen opstellen	Percentage totaal	Percentage meetmoment 1	Percentage meetmoment 2
Minimaal één duidelijk doel opgesteld	21,1	21,6	20,8
Geen doelen maar wel minimaal één hulpvraag	27,2	32	24,7
Helemaal geen doelen en hulpvragen beschreven	51,7	46,5	54,5
Totaal	100	100	100

Het evalueren van doelen

In tabel 9 is in percentages weergegeven hoe vaak er in de Gezinsplannen sprake was van het evalueren van doelen en hulpvragen. Het onderscheid tussen doelen en hulpvragen is gemaakt,

omdat in sommige plannen geen doelen stonden, maar wel beschreven stond wat er over tijd gebeurd was met de hulpvragen. In 3,7% van de plannen was minimaal één doel twee keer geëvalueerd. In 9,6% was minimaal één doel geëvalueerd. In 8,7% van de plannen stonden geen doelen, maar was wel minimaal één hulpvraag geëvalueerd en in het grootste gedeelte (78,1%) van de plannen waren geen doelen of hulpvragen geëvalueerd.

Tabel 9: Percentage plannen waarin het evalueren van doelen of hulpvragen beschreven was naar meetmoment (N=356)

Doelen evalueren	Percentage totaal	Percentage meetmoment 1	Percentage meetmoment 2
Minimaal één doel twee keer geëvalueerd	3,7	4	3,5
Minimaal één doel geëvalueerd	9,6	11,2	8,7
Geen doelen maar wel minimaal één hulpvraag geëvalueerd	8,7	7,2	9,5
Geen doelen en hulpvragen geëvalueerd	78,1	77,6	78,4
Totaal	100	100	100

3.4. Verband tussen problemen en het opstellen en evalueren van doelen

Het opstellen van doelen naar soort problematiek

Om specifieker te kijken of bij bepaalde problemen vaker doelen gesteld worden dan bij andere problemen is binnen de Gezinsplannen waar inzicht was in de problematiek (ongeveer de helft van de totale steekproef) het percentage opgestelde doelen en hulpvragen berekend per soort problematiek. In tabel 10 (pagina 19) is een overzicht weergegeven gebaseerd op de 194 aan de onderzoeker verstrekte plannen.

Kindproblemen

Voor de categorie 'Kindproblemen' gold dat in vergelijking met de andere categorieën deze problematiek het meeste voorkwam en dat binnen deze categorie na 'Gezinsproblemen' ook de meeste doelen werden opgesteld. Voor 'Lichamelijke problemen kind' waren de meeste doelen opgesteld (53,8%), maar het percentage helemaal geen doelen en/of hulpvragen opgesteld was ook het hoogste bij deze problematiek (11,5%). Voor 'Verslaving en middelengebruik' en 'Seksuele geaardheid' was in de enkele gevallen waarbij deze problematiek speelde steeds een doel of een hulpvraag opgesteld.

Ouderproblemen

In vergelijking met de andere categorieën werden voor 'Ouderproblemen' minder doelen en meer hulpvragen opgesteld dan voor 'Kindproblemen' en 'Gezinsproblemen', maar minder dan voor 'Werk, huisvesting, financieel, administratief en overig'. Voor 'Verslaving en middelengebruik' was net als bij de categorie 'Kindproblemen' in alle gevallen een doel ofwel een hulpvraag opgesteld. Het percentage plannen waarin helemaal geen doelen en/of hulpvragen waren opgesteld is in vergelijking met de andere categorieën het laagst. Binnen de categorie 'Ouderproblemen' was

voor de verschillende problematiek steeds in ongeveer 40% van de gevallen een duidelijk doel opgesteld.

Gezinsproblemen

In ongeveer 40% van de gevallen was tenminste één duidelijk doel opgesteld voor 'Relatieproblemen en scheiding' (39,5%), 'Opvoedingsvragen' (38,9%) en 'Veiligheid' (38,6%) en in meer dan 10% van de gevallen werden voor 'Relatieproblemen en scheiding' (13,2%), 'Veiligheid' (11,4%) en 'Opvoedingsvragen' (11,1%) helemaal geen doelen en/of hulpvragen opgesteld. Dit was binnen deze categorie de meest voorkomende problematiek.

Werk, huisvesting, financieel, administratief en overig

In vergelijking met de andere categorieën werden binnen de categorie 'Werk, huisvesting, financieel, administratief en overig' minder doelen en meer hulpvragen opgesteld. Problemen op 'Financieel en administratief' gebied kwamen in deze categorie veel vaker voor dan de andere problematiek, maar het percentage van doelen opgesteld (22,8%) lag lager dan bij de andere problematiek. Ook was 'Financieel en administratief' de problematiek met het hoogste percentage (12,3%) helemaal geen doelen en/of hulpvragen in vergelijking met de andere problematiek binnen deze categorie.

Tabel 10: Percentage van de verstrekte plannen naar doelen opstellen en soort problematiek (N=194)

Categorie aard problematiek	Percentage totale prevalentie problematiek	Percentage tenminste één duidelijk doelen opgesteld	Percentage alleen maar hulpvragen	Percentage helemaal geen doelen of hulpvragen opgesteld
Kindproblemen				
Onderwijs en kinderopvang	43,8	45,9	45,9	8,2
Psychische problemen	41,2	50	38,8	11,3
Lichamelijke problemen	13,4	53,8	34,6	11,5
Verslaving en middelengebruik	6,2	41,7	58,3	0
Seksuele geaardheid	0,5	0	100	0
Ouderproblemen				
Psychische problemen	22,7	38,6	54,5	6,8
Lichamelijke problemen	17,5	41,2	55,9	2,9
Verslaving en middelengebruik	5,2	40	60	0
Gezinsproblemen				
Veiligheid	36,1	38,6	50	11,4
Opvoedingsvragen	27,8	38,9	50	11,1
Relatieproblemen en scheiding	19,6	39,5	47,4	13,2
Verstoorde gezinsverhoudingen	13,4	50	42,3	7,7
Beperkt sociaal netwerk	9,8	21,1	73,7	5,3
Omgangsregeling kinderen	7,2	28,6	64,3	7,1
Werk, huisvesting, financieel, administratief en overig				
Financieel en administratief	29,4	22,8	64,9	12,3
Wonen	13,9	29,6	66,7	3,7
Werken en dagbesteding	11,3	36,4	59,1	4,5
Taalproblemen	5,7	18,2	72,7	9,1
Aanvragen PGB	3,6	42,9	57,1	0
Aanvragen verblijfsvergunning	1,5	33,3	66,7	0

Het verband tussen problemen en het evalueren van doelen en hulpvragen

Om specifieker te kijken naar het evalueren van doelen en hulpvragen is per soort problematiek het percentage uitgerekend van hoe vaak er is geëvalueerd. In bijlage 2 is hiervan een gedetailleerd overzicht weergegeven. Voor het maken van dit overzicht is uitgegaan van de 194 plannen die werden verstrekt door Lokalis.

Voor bijna alle problematiek gold, enkele uitzonderingen daargelaten, dat in meer dan de helft van de plannen, voor alle soorten problematiek, de doelen niet geëvalueerd waren. Het percentage doelen dat twee keer of meer geëvalueerd was lag voor alle plannen onder de 10%,

behalve voor 'Verstoorde gezinsverhoudingen' (15,4%). Doelen werden het vaakst minstens één keer geëvalueerd binnen de categorie 'Kindproblemen' en het minst vaak binnen de categorie 'Werk, huisvesting, financieel, administratief en overig'. Het minst vaak werden doelen in de categorie 'Werk, huisvesting, financieel, administratief en overig' twee keer geëvalueerd. Doelen werden over het algemeen vaker ten minste één keer geëvalueerd dan hulpvragen, vooral in de categorie 'Kindproblemen'. Alleen in de categorie 'Werk, huisvesting, financieel, administratief en overig' werden vaker hulpvragen geëvalueerd dan duidelijke doelen.

Overzicht van opstellen en evalueren doelen per soort problematiek

In tabel 11 (pagina 21) is een samenvatting weergegeven van de percentages opgestelde en geëvalueerde doelen naar soort problematiek.

Kindproblemen

Binnen de categorie 'Kindproblemen' werden relatief de meeste doelen opgesteld en geëvalueerd in het geval van lichamelijke problemen. Bij psychische problemen werden nagenoeg even vaak één of meerdere doelen gesteld, maar werden deze minder vaak geëvalueerd.

Ouderproblemen

Binnen de categorie 'Ouderproblemen' werd relatief het meest vaak met doelen gewerkt (opstellen en evalueren) in het geval van lichamelijke problemen. Bij psychische problemen werden nagenoeg even vaak één of meerdere doelen gesteld en geëvalueerd.

Gezinsproblemen

Binnen de categorie 'Gezinsproblemen' werden relatief het meest vaak doelen gesteld en werden deze het minst vaak geëvalueerd in vergelijking met de andere categorieën.

Werk, huisvesting, financieel, administratief en overig

Binnen de categorie: Werk, huisvesting, financieel, administratief en overig werden het minst vaak doelen gesteld, maar werden deze doelen vaker geëvalueerd in vergelijking met de categorie 'Gezinsproblemen'.

Tabel 11: Percentages verhouding opstellen en evalueren van doelen naar soort problematiek (N=194)

Aard problematiek	Percentage totale prevalentie problematiek	Percentage tenminste één duidelijk doel opgesteld	Percentage tenminste één duidelijk doel geëvalueerd
Kindproblemen			
Onderwijs en kinderopvang	43,8	45,9	22,4
Psychische problemen	41,2	50,0	22,5
Lichamelijke problemen	13,4	53,8	38,5
Verslaving en middelengebruik	6,2	41,7	16,7
Seksuele geaardheid	0,5	0,0	0,0
Ouderproblemen			
Psychische problemen	22,7	38,6	20,5
Lichamelijke problemen	17,5	41,2	20,6
Verslaving en middelengebruik	5,2	40,0	10,0
Gezinsproblemen			
Veiligheid	36,1	38,6	12,9
Opvoedingsvragen	27,8	38,9	16,7
Relatieproblemen en scheiding	19,6	39,5	13,2
Verstoorde gezinsverhoudingen	13,4	50,0	3,8
Beperkt sociaal netwerk	9,8	21,1	15,8
Omgangsregeling kinderen	7,2	28,6	7,1
Werk, huisvesting, financieel, administratief en overig			
Financieel en administratief	29,4	22,8	15,8
Wonen	13,9	29,6	14,8
Werken en dagbesteding	11,3	36,4	18,2
Taalproblemen	5,7	18,2	27,3
Aanvragen PGB	3,6	42,9	28,6
Aanvragen verblijfsvergunning	1,5	33,3	33,3

3.5. Terugkoppelingsbijeenkomst onderzoeksbevindingen

De resultaten van het onderzoek zijn door de onderzoeker in januari 2020 tijdens een bijeenkomst met ouders (n=2), gezinswerkers (n=4), één teammanager en één ervaringsdeskundige besproken. Het doel van deze bijeenkomst was om de resultaten terug te koppelen, er met elkaar over in gesprek te gaan en door het delen van praktijkervaringen mogelijke verklaringen voor de resultaten te vinden. Vervolgens is besproken welke acties er volgens de aanwezigen nodig waren en zijn aanbevelingen geformuleerd. Deze zijn, waar relevant, ook in de discussie verwerkt. Het gesprek ging vooral over het gebruiken van de schaalvragen, het invullen van de tevredenheid met de gezinswerker en het stellen en evalueren van doelen. Wat betreft de schaalvragen gaven de aanwezige ouders aan het geven van een cijfer voor hun huidige situatie als confronterend werd ervaren, omdat het voor hen voelde als een beoordeling of veroordeling. Een ouder gaf als alternatieven om bijvoorbeeld met termen als onvoldoende, voldoende of goed of met pictogrammen te werken. Volgens een gezinswerker geeft de inrichting van het huidige format het idee dat het invullen van de schaalvragen een eenmalige activiteit is. Terwijl, aldus de gezinswerker, de schaalvragen in de praktijk wel gebruikt worden, maar dan als middel om tijdens ieder gesprek met gezinnen de huidige situatie en mogelijke veranderingen te bespreken en te concretiseren. Dit wijst erop dat het format voor de schaalvragen niet de meest logische plek lijkt te zijn.

Over het gedeelte voor het invullen van de tevredenheid met de gezinswerker, gaf een ouder aan dat het rechtstreeks bespreken van de tevredenheid over de ontvangen hulp met de eigen gezinswerker als een drempel kan worden ervaren. In plaats van het beoordelen van de gezinswerker binnen het format van het Gezinsplan zou het, aldus deze ouder, beter zijn om dit anoniem te kunnen doen.

Tot slot waren alle aanwezigen het eens over het belang van het stellen én noteren van doelen in het Gezinsplan, maar gaven aan dat dit soms door drukte en 'ad hoc regelzaken' in het gedrang kwam. Eén ouder zei het systematisch stellen en evalueren van doelen in het eigen hulpverleningstraject gemist te hebben en meende dat doelen helpend zouden zijn geweest om op een meer overstijgende manier naar de eigen situatie te kunnen kijken.

4. Discussie

Binnen het huidige project is het gebruik en de inhoud van het Gezinsplan in de werkwijze van de buurtteams Jeugd & Gezin van Lokalis in de stad Utrecht onderzocht en beschreven. De vraagstelling was: Wat is de aard van de problematiek van de gezinnen, hoe wordt het format van het Gezinsplan door gezinswerkers gebruikt en worden er samen met gezinnen doelen gesteld en geëvalueerd?

Aard problematiek

De aard van de problematiek was in bijna de helft van de Gezinsplannen niet bekend. Over de aard van de problematiek in de 194 wel verstrekte plannen kan geconcludeerd worden dat kindproblemen het meeste voorkwamen en dan vooral op het gebied van onderwijs en kinderopvang, en psychische problematiek. Deze problematiek kwam in iets minder dan een vierde van alle plannen in meer of minder mate voor. Wat betreft de gezinsproblemen was veiligheid binnen de gezinssituatie het meest voorkomende probleem. Dit kwam in ongeveer een vijfde van de plannen voor. Verder was in iets meer dan 15% van de verstrekte plannen sprake van opvoedingsvragen. Naast problemen van het kind of binnen het gezin waren er ook veel gezinnen met vragen en problemen op financieel en administratief gebied, in 16% van de verstrekte plannen kwam deze problematiek naar voren.

Gebruik van het format

Uit de evaluatie van het gebruik van het format 'Gezinsplan' bleek dat deze nog maar nauwelijks gebruikt werden zoals bedoeld: het percentage aan plannen dat volledig was ingevuld was lager dan 5%. Iets minder dan de helft van het totaal aantal plannen bleek leeg of niet bruikbaar. Wel was een verbetering te zien in het gebruik van het format voor wat betreft het noteren van de doelen op de juiste plek, wanneer meetmoment 2 met meetmoment 1 werd vergeleken. Ook was er in het tweede meetmoment significant minder vaak dan in het eerste meetmoment sprake van plannen waarin het format wel in het document staat, maar incorrect was gebruikt. Deze afname in het incorrect gebruiken van het format hangt samen met de bevinding dat er in meetmoment 2 vaker doelen op de juiste plek worden gezet.

Binnen het format is ook gekeken naar het gebruik van de schaalvragen. De bedoeling van deze schaalvragen is om samen met gezinnen na te gaan hoe zij hun huidige situatie waarderen en waar zij uiteindelijk naartoe willen. Het Gezinsplan is op deze manier dus een hulpmiddel tijdens de gesprekken met het gezin. Uit het onderzoek blijkt dat het Gezinsplan deze functie in de praktijk nog niet vervult, aangezien de schaalvragen in bijna 90% van de plannen niet waren ingevuld. Gezinswerkers gaven tijdens de terugkoppelingsbijeenkomst als mogelijke verklaring voor het nog niet juist en volledig gebruiken van het Gezinsplan, dat het huidige format wellicht te uitgebreid is. In de toekomst zou het format volgens hen vooral gericht moeten zijn op het duidelijk beschrijven van doelen en de mate waarin deze behaald worden.

Wat verder opvallend was binnen de evaluatie van het gebruik van het Gezinsplan is dat veel Gezinsplannen leken te worden gebruikt als logboek. Bij het kopje kennismaking stond vaak een uitgebreid verslag van de verschillende contactmomenten met het gezin. Dit droeg niet bij aan de overzichtelijkheid van het document. Uit gesprekken met Lokalis tijdens de uitvoering van het project bleek dat naast het Gezinsplan er ook een contactjournaal beschikbaar is voor de gezinswerkers. Het lijkt logischer om de verslaglegging van de gesprekken hierin bij te houden en niet in het Gezinsplan. De vraag is daarbij of het voor de gezinswerkers duidelijk is welke informatie thuishoort in het contactjournaal en in het Gezinsplan. Wanneer richtlijnen hierover eenduidiger worden nageleefd komt dit waarschijnlijk de structuur en overzichtelijkheid van het Gezinsplan ten goede. Gezinnen hebben dan bovendien meer zeggenschap in hun eigen Gezinsplan dan in een door de gezinswerker bijgehouden contactjournaal. Ook is het op deze

manier voor andere gezinswerkers die het gezin mogelijk 'overnemen' van een collega duidelijker terug te vinden wat de stand van zaken binnen de begeleiding is.

Afwegingskader veiligheid

Uit de evaluatie van het gebruik van het format bleek dat het afwegingskader veiligheid in meer dan 90% van de plannen niet was ingevuld. Er is daarom ook specifiek gekeken naar het gedeelte Gezinsplannen waarin veiligheidsproblemen voorkomen en ook binnen deze plannen was in meer dan 80% van de gevallen het afwegingskader niet ingevuld. Dit betekent dat op basis van deze plannen niet achterhaald kon worden of gezinswerkers binnen gezinnen signalen van onveiligheid zorgvuldig beoordelen en of de signalering van problematiek leidt tot actie. Uit deze resultaten kan echter niet geconcludeerd worden dat gezinswerkers deze signalen niet oppakken, omdat dit mogelijk niet wordt genoteerd in het plan. Desalniettemin is het afwegingskader in het Gezinsplan een expliciete vereiste en omdat problemen op het gebied van veiligheid in de gezinssituatie veelvuldig voorkwamen binnen de onderzochte Gezinsplannen (36,1% van de 194 plannen) en hiermee in de top vijf van de meest voorkomende problematiek stonden, is het aan te bevelen om de gezinswerkers het belang van het veiligheidskader te leren en te stimuleren om dit afwegingskader zorgvuldiger te gaan invullen. Dit temeer omdat inschatten van de veiligheid binnen gezinnen zonder het invullen van een afwegingskader volgens recent Nederlands onderzoek nauwelijks boven kansniveau kindermishandeling blijkt te voorspellen (van der Put, Assink, 2017), terwijl een systematisch kader deze voorspelling aanmerkelijk verbetert. In interviews gaven gezinswerkers (Campmans, Orobio de Castro, 2020) aan dat zij het lastig vinden om met gezinnen veiligheid te bespreken, doordat de hectiek van het moment en het opbouwen van een relatie met gezinnen dit soms lijken te bemoeilijken.

Klanttevredenheidsvragen

In minder dan 3% van de onderzochte Gezinsplannen was de tevredenheid over de gezinswerker samen met het gezin ingevuld. Voor de buurtteams zelf zou het helpend zijn wanneer zij inzicht krijgen in de klanttevredenheid door met behulp van het Gezinsplan dit te monitoren. Zo zouden gezinswerkers beter kunnen aansluiten bij het Utrechts Model (Gemeente Utrecht, 2018) waarin de betrokkenheid en de mening van gezinnen hoog op de agenda staan. Net als bij het invullen van de schaalvragen, is het interessant om te onderzoeken waarom ook dit gedeelte van het format door gezinswerkers nog zo weinig wordt benut in de praktijk. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat het invullen van de tevredenheidsvragen veel tijd kost en het format hierin weinig gebruiksvriendelijk is. Een voorbeeld van een meer gebruiksvriendelijke manier om samen met cliënten hun tevredenheid met de geboden hulpverlening te inventariseren, is de app 'IAmYu', (www.iamyu.nl) ontwikkeld binnen Inside Out, de Academische Werkplaats in Nijmegen (www.insideout.nl). Tijdens het bespreken van de onderzoeksresultaten gaf een ouder, zoals eerder genoemd, aan de voorkeur te hebben om de tevredenheid met de gezinswerker en de hulpverlening anoniem te kunnen beoordelen.

Betrekken van- en samenwerken met andere organisaties

Uit de analyse van de verstrekte plannen bleek dat er veel samenwerking werd beschreven met andere organisaties. In ongeveer 40% van de plannen van de beschikbare plannen was hierover informatie terug te vinden. In slechts een klein gedeelte van de plannen, minder dan 10%, wordt niets over samenwerking genoemd.

Het opstellen en evalueren van doelen

In 20% van de plannen was sprake van tenminste één duidelijk geformuleerd doel. In ongeveer 30% van de plannen stonden alleen hulpvragen en is de vertaling naar een duidelijk geformuleerd doel niet gemaakt. In meer dan de helft van de plannen waren geen doelen en/of hulpvragen

beschreven. Doelen en hulpvragen werden in ongeveer 80% van de plannen niet geëvalueerd. Duidelijke doelen werden in 9,6% van de plannen geëvalueerd. In plannen waarin geen duidelijke doelen stonden, maar wel hulpvragen werden deze in 8,7% van de plannen geëvalueerd.

Opstellen en evalueren van doelen naar problematiek

Voor de meest voorkomende problematiek: onderwijs en kinderopvang en psychische problemen kinderen werden in ongeveer de helft van de gevallen doelen opgesteld. Dit betekent dat in de overige plannen er ofwel alleen hulpvragen terug te vinden waren of dat er helemaal geen doelen en/of hulpvragen waren opgesteld. Voor de meest voorkomende problematiek geldt dat in ongeveer 10% van de gevallen er geen doelen en/of hulpvragen waren opgesteld. Wat betreft het evalueren van de doelen blijkt dat in ongeveer een vierde van de gevallen een duidelijk doel geëvalueerd was. In slechts een klein percentage, ongeveer 10%, werden doelen meer dan één keer geëvalueerd. Dit betekent dat in de overige plannen er ofwel alleen hulpvragen geëvalueerd werden of dat er helemaal geen doelen en/of hulpvragen werden geëvalueerd. Voor de meest voorkomende problematiek gold dit in meer dan de helft van de gevallen.

Problemen zijn in dit onderzoek alleen als zodanig gecodeerd wanneer beschreven werd dat het gezin aangaf hier last van te hebben. De conclusie is dat in deze plannen de problematiek dus wel designaleerd werd en als urgent werd beleefd door het gezin, maar er vervolgens geen doelen of hulpvragen voor werden opgesteld. Wanneer uitgegaan wordt van de informatie in de plannen bleef in deze gevallen de problematiek liggen. De mogelijkheid bestaat dat de problematiek wel is opgepakt, maar dat dit niet duidelijk beschreven was.

Beperkingen huidige onderzoek

Het huidige onderzoek kent een aantal beperkingen. Het onderzoek is uitgevoerd in een zich snel evoluerende praktijk met als gevolg dat de resultaten de situatie op het moment van de analyses van de Gezinsplannen weergeven. Op het moment van het onderzoek was de implementatie van de werkwijze met de Gezinsplannen binnen Lokalis net op gang gekomen. Het op de juiste manier gebruik maken van het format wordt binnen de verschillende buurtteams regelmatig geagendeerd en besproken. Dit is een mogelijke verklaring voor de verbetering in het gebruik van het format tussen het eerst en het tweede meetmoment. Het is mogelijk dat sinds de dataverzameling binnen dit onderzoek het gebruik van het Gezinsplan verder is verbeterd. Tijdens het analyseren van de plannen was sprake van een momentopname. Het kan zijn dat Gezinsplannen op een later moment zijn bijgewerkt en er bijvoorbeeld alsnog doelen zijn toegevoegd of geëvalueerd. Daartegenover is om dit zoveel mogelijk te beperken gekozen voor de selectie van plannen die minstens een halfjaar of langer actief waren. Redelijkerwijs kan worden aangenomen dat in deze plannen in ieder geval sprake moet zijn van het formuleren van enkele doelen of tenminste een hulpvraag. Om de Gezinsplannen nuttig te laten zijn voor het samen formuleren en evalueren van doelen is het bovendien juist belangrijk dat de doelen ter plekke met gezinnen, en niet pas veel later door de gezinswerker worden ingevuld. Lokalis heeft een deel van de plannen niet verstrekt, omdat er geen doelen in beschreven stonden. Door deze selectie die voorafgaand aan de verstrekking van de plannen aan de onderzoeker is gedaan kan een vertekening van de gevonden resultaten zijn opgetreden. Mogelijk bevatten de niet verstrekte plannen wel informatie over hulpvragen en/of problematiek. Deze informatie kon hierdoor helaas niet worden meegenomen in het onderzoek. Het enige wat met zekerheid gesteld kon worden is dat er binnen deze plannen geen doelen waren beschreven. Daarbij zijn de contactjournalen behorende bij de geselecteerde Gezinsplannen niet geanalyseerd. Het is eventueel mogelijk dat daarin informatie stond die eigenlijk in het Gezinsplan had moeten staan, bijvoorbeeld over het signaleren van onveiligheid.

Hoe nu verder?

Uit de resultaten bleek dat het format van het Gezinsplan binnen de onderzochte plannen nog niet gebruikt werd zoals bedoeld. Het is belangrijk om inzicht te verwerven in mogelijke verklaringen hiervoor. Zoals eerder gezegd gaven gezinswerkers tijdens het bespreken van de onderzoeksresultaten aan dat het format minder uitgebreid en gebruiksvriendelijker zou moeten worden. Het vereenvoudigen van het huidige format zou mogelijk bijdragen aan het meer integreren van het Gezinsplan in de werkwijze van de buurtteams.

Wat betreft het stellen van doelen kan op basis van de bevindingen in ieder geval geconcludeerd worden dat het opstellen en evalueren van doelen in de praktijk via het Gezinsplan nog niet vanzelfsprekend gebeurt. De mogelijkheid bestaat dat er wel doelen worden gesteld, maar dat gezinswerkers deze niet in het plan invullen. Het is ook mogelijk dat het missen van doelen in de Gezinsplannen duidt op daadwerkelijk weinig systematisch samen stellen en evalueren van doelen. Mogelijk vinden gezinswerkers het lastig om doelen op te stellen met gezinnen. Dit wordt onderschreven door verschillende eerdere onderzoeken binnen Nederland naar het stellen van doelen in dossiers binnen de jeugdhulpverlening. Hieruit bleek ook dat het stellen van duidelijke doelen nog te weinig gebeurt en dat hulpverleners moeite hebben met het opstellen van concrete doelen (Jongejan, Knorth, & Smit, 2000; Poppes, Vlaskamp, & de Geeter, 2000; Stelling, Vossos, van der Wijk, Zikken, & Harder, 2014; Van Yperen, Meyknecht, & Diephuis, 2004), maar wel overtuigd zijn van het belang van duidelijke hulpverleningsdoelen (De Haas-Groen, Matter, & Vink, 2012; Ten Kate, Oosterhoff, & Swart, 2012). Dit kwam ook tot uiting tijdens het bespreken van de onderzoeksresultaten met gezinswerkers en ouders. Alle aanwezigen waren het eens over het belang van het stellen én noteren van doelen in het Gezinsplan, maar gaven ook aan dat dit in de praktijk niet altijd makkelijk te realiseren is.

Een aanbeveling is om lokaal te investeren in het scholen van gezinswerkers in het vertalen van hulpvragen naar doelen en deze vervolgens systematisch te stellen en te evalueren in samenwerking met het gezin. Er bestaat gedegen en effectieve scholing in het met gezinnen opstellen, benutten en evalueren van doelen en uit eerder onderzoek binnen de buurtteams bleek dat gezinswerkers hierin zeer geïnteresseerd waren (Campmans, Orobio de Castro, 2020). Het lijkt raadzaam hier intensief op in te zetten. Hiervoor zijn meerdere argumenten. Ten eerste blijkt uit eerder aangehaald onderzoek dat het systematisch stellen en evalueren van doelen met gezinnen bijdraagt aan de effectiviteit van de hulpverlening en de tevredenheid en motivatie van het gezin en de hulpverlener (Baecke, Welmers-van de Poll & de Swart, 2015; Lambert & Cattani, 2012; Van Yperen et al., 2003). Het opstellen van duidelijke doelen maakt het bovendien eenvoudiger om doelen te evalueren. De bevindingen van dit onderzoek lijken dit te bevestigen: duidelijke doelen werden over het algemeen binnen de plannen vaker geëvalueerd dan hulpvragen. Daarbij sluit het opstellen en evalueren van doelen in samenwerking met het gezin aan bij de leidende principes van de Gemeente Utrecht (Gemeente Utrecht, 2018).

Daarbij bleek het na analyse van deze Gezinsplannen niet mogelijk om uitspraken te doen over de effectiviteit van de basishulp in Utrecht, omdat er zeer weinig beschreven stond in de verstrekte Gezinsplannen over hoe er aan doelen werd gewerkt met gezinnen en of het gewenste resultaat uiteindelijk bereikt werd. Gezien het gegeven dat de buurtteams Jeugd en Gezin verantwoordelijk zijn voor het helpen van een groot deel van de Utrechtse gezinnen met een ondersteuningsvraag is het belangrijk om de effectiviteit van deze hulp te kunnen onderzoeken, om deze waar nodig aan te scherpen en te verbeteren.

Dit onderzoek geeft een unieke eerste inkijk in de werkwijze van buurtteams na de transformatie van de Zorg voor Jeugd. De werkwijze binnen het onderzoek heeft er aan bijgedragen dat hele concrete verbeterpunten voor opleiding en verdieping door gezinswerkers duidelijk zijn geworden die in een lerende organisatie meteen kunnen worden doorgevoerd in de betreffende teams. Dat gezinswerkers, buurtteamorganisatie en gemeenten de eigen werkwijze hiertoe voortdurend kritisch evalueren, is noodzakelijk en leerzaam. Het is heel belangrijk voor de lerende Nederlandse praktijk dat de Buurtteams in Utrecht deze informatie beschikbaar hebben gesteld. Het is een

belangrijke vraag of deze resultaten landelijk herkenbaar zijn binnen de sociale wijkteams. Gezien de keuze van Utrecht voor aparte Buurtteams Jeugd en Gezin met specifieke expertise op het gebied van jeugd en gezinnen is een interessante en urgente vraag voor nader onderzoek hoe met het doelgericht werken en doelbereik gesteld is in de vele Nederlandse gemeenten met niet specifiek op Jeugd en Gezin gerichte sociale wijkteams.

Referenties

- Abrahamse, S., Berens, S., & Stals, K. (2016). Generalistisch werken met jeugd en gezin in de wijk. Tien taken in de praktijk. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Baecke, J., Welmers-van de Poll, M., & de Swart, J. (2015). Werken in trajecten bij jeugdhulp. *Jeugdbeleid*, 9(1), 1-8.
- Campmans, M., Orobio de Castro, B. (2020). Generalisme als specialisme: Ervaringen uit buurtteams Jeugd & Gezin in Utrecht . Artikel in voorbereiding.
- De Graaf, I. Van den Berg, G., Meije, D., Van Beekhoven, E., Pouwels, R., & Cromheecke, H. (2019) *Basishulp Lokalis in beeld. Observatieonderzoek naar kernelementen van oplossingsgericht werken en systeemgericht werken vanuit ecologisch perspectief*. Utrecht: Trimbos-instituut.
- Gemeente Utrecht. (2018). Strategie contracteren Aanvullende Zorg Jeugd vanaf 2020. Utrecht: Gemeente Utrecht.
- Haas-Groen, G. de, Matter, J., & Vink, A. (2012). SMART trainen: Een onderzoek naar de verbetering van het SMART formuleren van doelen binnen de residentiële zorg van Accare [Masterthese]. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen.
- Jongejan, J.G., Knorth, E.J., & Smit, M. (2000). Hulpverleningsplanning in de praktijk: Het perspectief van de groepsleiding. SWP: Amsterdam.
- Kate, D., ten, Oosterhoff, M., & Swart, A. (2012). SMART trainen: Een onderzoek naar de verbetering van het SMART formuleren van doelen binnen de ambulante hulpverlening [Masterthese]. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen.
- Kireschuk, T.J. & Sherman, R.E. Goal Attainment Scaling: A General Method for Evaluating Comprehensive Community Mental Health Programs. *Community Mental Health Journal*, 4, 443-453.
- Lambert, M.J., Cattani, K. (2012). Practice-Friendly Research Review: Collaboration in Routine Care. *Journal of Clinical Psychology*, 68(2), 209-220.
- Miller, S.D. & Duncan, B.L. (2000). *The Outcome and Session Rating Scales: Administration and Scoring Manual*. Chicago, IL: ISTC.
- Poppes, P., Vlaskamp, C., & Geeter, K. de (2000). De kwaliteit van doelen- een analyse. *Tijdschrift voor Orthopedagogiek*, 29, 463-474.
- Rijsdijk, L. E., Hofhuis, J., ten Den, L., & De Vries, S. (2015). Interprofessioneel samenwerken in sociale wijkteams:succesfactoren en implicaties voor onderwijs. *Een internationale verkenning*. Zwolle: Windesheim.
- Stelling, D.C., Vossos, I, Wijk, J.R. van der., Zikken, R., Harder, A. (2010). Goed bedoeld. Behandeldoelen binnen de kinder- en jeugdpsychiatrie nader bekeken. *Kind en Adolescent Praktijk*, 1, 27-31.
- Van Arum, S., Schoorl, R. (2016). *Sociale wijkteams in beeld*. Utrecht: Movisie.
- Van der Put, C. E., & Assink, M. (2017). De prevalentie van kindermishandeling in Nederland: het belang van nauwkeurige schattingen. *Kind en Adolescent*, 62-65.
- Van Rijn, M. J., & Teeven, F. (2013). Kamerstuk: Memorie van toelichting bij de Jeugdwet. Gedownload op 27 september, van <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2013/07/01/memorie-van-toelichting-bij-de-jeugdwet.html>
- Van Yperen, T.A. van, & van der Steege, M. (2006). *Voor het goede doel. Werken met hulpverleningsdoelen in de jeugdzorg*. Utrecht/Amsterdam: NJI/SWP.
- Van Yperen, T.A., Meyknecht, G., & Diephuis, K. (2004). Werken met doelrealisatie, handreiking formuleren en evalueren van hulpverleningsdoelen. Programma Kwaliteitszorg in de Jeugdzorg II. Utrecht: GGZ Nederland/ MOgroep.
- Van Yperen, T.A., Booy, Y., van der Veldt, M. C., & Jeugd, N. J. I. (2003). Vraaggerichte hulp, motivatie en effectiviteit jeugdzorg. *Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut*.
- Vermeulen, A., Rijnkels, H., Riemens, M., & Schutte, S. (2016). *Het buurtteam als spil van een vernieuwd zorgstelsel*. Utrecht: Gemeente Utrecht.

- Visser, A., Prins, D., Berger, M., & Prakken, J. (2014). *Generalistisch werken in wijkteams in beeld*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Weisz J.R., Chorpita B.F., Frye A., Ng M.Y., Lau N., Bearman S.K., Ugueto A.M., Langer D.A., Hoagwood K.E. & Research Network on Youth Mental Health (2011). Youth Top Problems: using idiographic, consumerguided assessment to identify treatment needs and to track change during psychotherapy. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 79(3), 369-80.

Bijlage 1: Format Gezinsplan

1. Kennismaking

Tijdens het kennismakingsgesprek maak je kennis met de klant en eventuele andere betrokkenen. Vraag naar waarom iemand hier zit, hoe zijn leven eruit ziet, hoe de kinderen heten, wat ze leuk vinden om te doen en wie in hun leven het belangrijk vindt dat het goed met ze gaat. Bespreek de hulpvraag en verken deze waar mogelijk. Vraag hierbij ook naar betrokkenheid van de belangrijke anderen in het eventuele vervolg van het traject. Vul de kennismaking eventueel aan bij de start van het traject met het eerste gesprek van de gekoppelde gezinswerker. Vermeld de startdatum van het traject.

1.1 Gemaakte afspraken

Verwoord hier welke afspraken je gemaakt hebt met de klant. Wie gaat wat doen? Wordt er hulp gestart bij het buurtteam of gaat een voorliggende organisatie zoals I&A of JGZ eerst aan de gang. En wat gaat de klant doen als er niet direct gestart kan worden bij het buurtteam. Welke rol heeft de betrokken gezinswerker in de tussentijd?

2. Hoe het met jullie gaat

In dit onderdeel beschrijf je hoe het met het gezin gaat aan de hand van verschillende schaalvragen. De schaalvragen helpen het gezin te bepalen waar ze nu staan en wat het eerste te zetten stapje is. De schaalvraag **hoe gaat het met jou** kan je aan alle gezinsleden stellen, en dus ook de kinderen.

Hoe gaat het met jullie als gezin?

Welk cijfer tussen de 0 en 10 zou je/zouden jullie daar aan kunnen geven?

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Datum + ruimte voor uitleg

--

Hoe gaat het met jou?

Welk cijfer tussen de 0 en 10 zou je/zouden jullie daar aan kunnen geven?

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Datum + ruimte voor uitleg

--

ALS VAN TOEPASSING. Hoe gaat het tussen jullie als (ex) partners?

Welk cijfer tussen de 0 en 10 zou je/zouden jullie daar aan kunnen geven?

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Datum + ruimte voor uitleg

--

Hoe gaat het met je kind(eren)?

Welk cijfer tussen de 0 en 10 zou je/zouden jullie daar aan kunnen geven?

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Datum + ruimte voor uitleg

--

Hoe is het contact met vrienden of kennissen?

Welk cijfer tussen de 0 en 10 zou je/zouden jullie daar aan kunnen geven?

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Datum + ruimte voor uitleg wie, wat en hoe

--

Hoe is je relatie met familie?

Welk cijfer tussen de 0 en 10 zou je/zouden jullie daar aan kunnen geven?

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Datum + ruimte voor uitleg wie, wat en hoe

--

2.1 Wat gaat er goed?

Hier volgt een gesprek met de klant over wat er goed gaat. Het is belangrijk om hierbij goed door te vragen op de levensgebieden die relevant zijn. Vraag door en kom er achter wat er werkelijk aan de hand is. Uiteindelijk verzamel je met de klant een top 3. In de top 3 staan de belangrijkste positieve punten voor dat moment. Deze kunnen dus veranderen in de tijd. Bewaar wel alle positieve punten die er zijn, zodat je daar later nog naar kan kijken.

1.
2.
3.

2.3 Waar maak je je zorgen over? Waar lig je wakker van?

Hierbij geldt hetzelfde als bij de positieve punten, alleen met de focus op zorgen.

1.
2.
3.

3. Doelen, acties en evaluatie

Van probleem, naar wens naar doel

In dit onderdeel gebruik je het verhaal van de klant, de betrokken belangrijke anderen en alle aanvullende info samen om de zorgen (top 3) om te zetten naar wensen. Voor de wensen worden vervolgens doelen gemaakt. Doelen zijn gericht op een gedragsverandering en gaan over de klant: ik...

Wie heeft een rol in het bereiken van dit doel? Dit kunnen mensen zelf zijn, belangrijke mensen in de omgeving, andere voorliggende professionele partijen, het buurtteam of specialistische hulp. Maximaal 3 tot 5 doelen. In de bijlage staan de doelen die behaald zijn en/of een lijstje met doelen die eventueel aan de beurt zijn als de eerste doelen zijn behaald.

Doel 1:
Datum:

In hoeverre is je doel op dit moment bereikt?

Welk cijfer tussen de 0 en 10 zou je/zouden jullie daar aan kunnen geven?

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Wanneer ben je tevreden?

Welk cijfer tussen de 0 en 10 zou je/zouden jullie daar aan kunnen geven?

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Hoe ziet het gewenste resultaat er uit en wat is er dan anders?

--

Welke acties horen bij bovenstaand doel?

--

Evaluatie en datum

--

Doel 2:

Datum:

In hoeverre is je doel op dit moment bereikt?

Welk cijfer tussen de 0 en 10 zou je/zouden jullie daar aan kunnen geven?

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Wanneer ben je tevreden? Wat is er dan anders en hoe ziet dat eruit?

Welk cijfer tussen de 0 en 10 zou je/zouden jullie daar aan kunnen geven?

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Hoe ziet het gewenste resultaat er uit? Geef een beschrijving

--

Welke acties horen bij bovenstaand doel? Geef een beschrijving

--

Evaluatie en datum

--

Doel 3:
Datum:

In hoeverre is je doel op dit moment bereikt?

Welk cijfer tussen de 0 en 10 zou je/zouden jullie daar aan kunnen geven?

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Wanneer ben je tevreden? Wat is er dan anders en hoe ziet dat eruit?

Welk cijfer tussen de 0 en 10 zou je/zouden jullie daar aan kunnen geven?

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Hoe ziet het gewenste resultaat er uit? Geef een beschrijving

--

Welke acties horen bij bovenstaand doel? Geef een beschrijving

--

Evaluatie en datum

--

Mijn eventuele doelen, vragen voor langere termijn en/of wanneer hier ruimte voor is:

--

3.1 Onderbouwing

Als er voor een doel of een deel van een doel de inzet van mensen zelf, belangrijke anderen, voorliggende voorziening of het buurtteam ontoereikend is en er specialistische hulp moet worden toegevoegd, dan moet je hieronder inhoudelijk onderbouwen waarom deze individuele voorziening nodig is.

--

4. Afwegingen

In dit onderdeel beschrijf je onder andere de zorgen met betrekking tot onveiligheid en/of een bedreiging in de ontwikkeling die geuit is over het kind, de jongere en/of het gezin. Dit kan zijn door het gezin zelf, de betrokken gezinswerker en/of derden en/of inzet specialistische hulp (ZIN of PGB). Derden kunnen zijn de huisarts, school, VT, SAVE, familie of andere partners. We streven er naar dat deze mensen in een driegesprek de zorgen uiten naar het gezin. Hierdoor kunnen wij met hen kijken naar de zorgen en -waar nodig- wensen en doelen formuleren vanuit deze zorgen. Op het moment dat er geen signalen zijn van zorgen door derden, dan vermeld je dat ook hier. Naast de zorgen over onveiligheid kunnen hier ook andere afwegingen een plek krijgen.

1. Zorgen door het gezin zelf: ja/nee

Is het bovenstaande antwoord ja, dan volgt hier een feitelijke beschrijving van de zorgen.

2. Zorgen door derden: ja/nee

Is het bovenstaande antwoord ja, dan volgt hier een feitelijke beschrijving van de zorgen.

3. Zorgen door de gezinswerker: ja/nee

Is het bovenstaande antwoord ja, dan volgt hier een feitelijke beschrijving van de zorgen.

5. Ervaring

Hoe ervaar je/ervaren jullie de hulp van de gezinswerker?

- ***Welke eerste indruk als gezinswerker maakte ik op jou?***

- ***Welke eigenschappen van mij als gezinswerker waardeer je het meest? En welke het minst?***

- ***Hoe vind je de kwaliteit van de geboden hulp?***

Welk cijfer tussen de 0 en 10 zou je daar aan kunnen geven?

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Bijlage 2: Overzicht evalueren van doelen en hulpvragen naar soort problematiek

Tabel 11: Percentage plannen naar het evalueren van doelen en hulpvragen en naar soort problematiek (N=194)

Aard problematiek	Percentage totale prevalentie problematiek	Percentage doelen twee keer of meer geëvalueerd	Percentage tenminste één duidelijk doel geëvalueerd	Percentage alleen maar hulpvragen geëvalueerd	Percentage helemaal geen doelen of hulpvragen geëvalueerd
Kindproblemen					
Onderwijs en kinderopvang	43,8	7,1	22,4	15,3	55,3
Psychische problemen	41,2	8,8	22,5	13,8	55
Lichamelijke problemen	13,4	0,0	38,5	19,2	42,3
Verslaving en middelengebruik	6,2	0,0	16,7	16,7	66,7
Seksuele geaardheid	0,5	0,0	0,0	0,0	100
Ouderproblemen					
Psychische problemen	22,7	4,5	20,5	4,5	70,5
Lichamelijke problemen	17,5	8,8	20,6	11,8	58,8
Verslaving en middelengebruik	5,2	0,0	10	40	50
Gezinsproblemen					
Veiligheid	36,1	8,6	12,9	14,3	64,3
Opvoedingsvragen	27,8	5,6	16,7	13	64,8
Relatieproblemen en scheiding	19,6	7,9	13,2	21,1	57,9
Verstoorde gezinsverhoudingen	13,4	15,4	3,8	0,0	80,8
Beperkt sociaal netwerk	9,8	0,0	15,8	21,1	63,2
Omgangsregeling kinderen	7,2	0,0	7,1	14,3	78,6
Werk, huisvesting, financieel, administratief en overig					
Financieel en administratief	29,4	3,5	15,8	24,6	56,1
Wonen	13,9	7,4	14,8	22,2	55,6
Werken en dagbesteding	11,3	4,5	18,2	18,2	59,1
Taalproblemen	5,7	0,0	27,3	27,3	45,5

Aanvragen PGB	3,6	0,0	28,6	28,6	42,9
Aanvragen verblijfsvergunning	1,5	0,0	33,3	33,3	33,3
